



๓ ตุลาคม ๒๕๒๒

แสงส่องใจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระบรมราชินีนาถ



๓ ตุลาคม ๒๕๒๒

คำนำ

ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ นี้ ได้มีการบำเพ็ญกุศล
ตามเคย

มูลนิธิส่งเสริมสมาธิได้พิมพ์หนังสือ “แสงส่องใจ”
และ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
และรองศาสตราจารย์บังอร สว่างวโรรส ได้พิมพ์
หนังสือ “สัมโมทนียกถาวันสุรสีห์” สองภาษา เพื่อ
แจกเป็นการเผยแพร่ธรรมอีกเล่มหนึ่ง

ขอถวายพระราชกุศลถวายพระกุศลถวายพระพร
และเจริญพรอนุโมทนาในทุก ๆ พระองค์ทุก ๆ ท่านผู้
ทรงมีพระเมตตาที่มีเมตตาศรัทธาร่วมบำเพ็ญกุศลในทาง
ต่าง ๆ เช่นถวายอาหารถวายบิณฑบาตพระทั้งวัดในเช้า
วันที่ ๒ ตุลาคมนี้ ถวายอาหารในวันที่ ๓ ถวายพิมพ์
หนังสือธรรมแจก และอื่น ๆ

จาดุ จิรั สคัม ฌมฺโม ฌมฺมทุฑรา จ ปุคฺคฺลา
สงฺโฆ โหตุ สมกฺโขว อตุถาย จ หิตาย จ

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลายจงดำรงอยู่นาน และ

บุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรมจงดำรงอยู่นาน ขอพระสงฆ์
จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกัน เพื่อประโยชน์และเพื่อเกื้อกูล

อมเห รกฺขตุ สทฺธมฺโม สพฺเพปี ฌมฺมจารีโน
วฑฺฒันิ สมฺปาปุณฺณยยาม ฌมฺเม อริยปฺปเวทิต

ขอพระสัทธรรมจรรักษาเราทั้งหลาย ผู้ประพฤดิ
ธรรมแม้ทงปวง ขอเราทั้งหลายจงถึงความเจริญใน
ธรรมที่พระอริยเจ้าแสดงแล้ว.

ญ. ส.

๓ ตุลาคม ๒๕๒๒

แสงส่องใจ

พระรัตนตรัยเป็นสิ่งบริสุทธิ์ ทำวัตร สวดมนต์
ระลึกพระรัตนตรัย เป็นการนำสิ่งบริสุทธิ์มาตั้งไว้ในจิต
ดีกว่านำเอาสิ่งไม่บริสุทธิ์มาตั้งไว้ในจิต คืออารมณ์
กิเลสทั้งหลาย.

สภาวะเป็นเครื่องตั้งจิตให้ดำเนินสู่ไตรสิกขาคือศีล
สมาธิ ปัญญา ถึงสภาวะ มีสภาวะ คือมีพระพุทธ พระ
ธรรม พระสงฆ์ ตั้งจิตอย่างนั้น กิเลสจึงไม่อาจตั้งจิต
ไปได้.

การสวดทำวัตร จิตระลึกเป็นพุทธานุสสติ ธรรมมา-
नुสสติ สังฆานุสสติ เป็นการถึงสภาวะ ตั้งจิตให้แล่น
ไปในพระรัตนตรัย ถึงไปสู่ทาง จึงไม่ไปสู่กิเลส.

โดยปรกตวิสัย เบียดเสียดกันอยู่ในกองกิเลส ใน
หลุมกิเลส ไม่มีว่าง พระรัตนตรัยมาตั้งขึ้นจากหลุม
กิเลส แต่บุคคลต้องยอมให้ตั้งขึ้นด้วย ไม่ขึ้นด้วยยึด
หลุมกิเลสไว้ ไม่ยอมขึ้น.

ยึดกายเป็นตนยังตกวายตจฺจิตเป็นตน.

พระพุทธระเหมือนบุคคลผู้ชววงประทีปในที่มืด เพื่อ
ให้ผู้มีจักษุมองเห็นทาง ปริยัติคือควงประทีป ปฏิบัติ
คือทาง.

เกิดก็เบนนทุกข์ แยกก็เบนนทุกข์ ตายก็เบนนทุกข์ เพราะ
ว่ามีแกมีตายก็เพราะมีเกิด ถ้าไม่มีเกิดจะไม่มีแกไม่มี
ตาย ฉะนนความเกิดจึงเป็นตวทุกข์สำคัญ นเป็นหลัก
ธรรมทางพระพุทธศาสนา.

จิตใจนี้ต้องอบรมจึงจะเป็นประโยชน์ และจะพบ
ความสุขอย่างประณีตอันเหนือความสุขที่เคยได้รับ พระ
พุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมโดยตรงก็เพื่ออบรมจิต.

อันสันตติความสงบหรือวิมุติความหลุดพ้นนี้ ไม่ใช่
เป็นธรรมอันสุดเอื้อมอันสามัญชนไม้ได้ไม่ถึง แต่
เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะได้จะถึงอยู่ทุกเวลาตามภูมิตามชั้น
เพราะเมื่อได้ปฏิบัติอยู่ในศีล สมภาิ บัญญา ก็ย่อมจะ
ได้พบกับสันตติคือความสงบใจและวิมุติคือความหลุดพ้น
ซึ่งปรากฏอยู่ที่สันตติคือความสงบใจ.

จิตใจจะมีสันตติคือความสงบระงับก็ต้งเป็นจิตใจที่มี

วิมุติคือพ้นจากสิ่งที่ทำให้ไม่สงบ เหมือนอย่างพินาศ
 ที่ในแม่น้ำ หรือในทะเลที่สงบ ก็จะต้องสงบในขณะที่
 ลมได้พัดไป หรือว่าพัดไปจากลมซึ่งเป็นเครื่องมากวน
 นำให้เป็นคลื่น อาการที่ทะเลหรือพินาศพัดไปจากลม
 หรือว่าลมที่พัดไปดังนั้นเรียกว่าเป็นวิมุติ อาการที่สงบ
 เป็นสันติ เพราะฉะนั้น วิมุติกับสันติจึงเป็นธรรมส่วน
 ผลที่ประกอบอยู่ด้วยกัน อันผู้ปฏิบัติอยู่ในศีล สมาธิ
 ปัญญา จะพึงได้ประสบอยู่ทุกขณะ.

สมาธิพึงอบรมให้มั่นคงสำหรับเป็นบาทของปัญญา
 ความมุ่งหมายของสมาธิโดยตรงต้องการให้เป็นบาทของ
 ปัญญา แต่ว่าผลของสมาธิอีกอย่างหนึ่งคือความอยู่เป็น
 สุขในปัจจุบัน เพราะสมาธิก็เหมือนอย่างห้องเย็น เมื่อ
 เข้าสู่ห้องเย็นก็ย่อมมีความสุข ปราศจากความร้อนและ
 เครื่องรบกวนทั้งหลาย จิตที่เข้าสู่สมาธิก็ย่อมเป็นสุข
 ปราศจากเครื่องรบกวนทั้งปวง เพราะฉะนั้นความอยู่
 เป็นสุขในปัจจุบันนี้จึงเป็นผลของสมาธิอีกอย่างหนึ่ง แต่
 ว่าถ้าจิตอยู่ในผลของสมาธิดังนี้ สมาธิก็จะกลายเป็น
 นิรวรณ คือเป็นเครื่องกั้นอย่างหนึ่งไม่ให้เจริญปัญญา.

ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องบ่ายหน้าไปหาความดับอย่างไม่

หยุดยั้ง เหมือนอย่างอาทิตย์อุทัยชนกโคจรไปสู่อุ้งคงคาคือความดับ อย่างไม่หยุดยั้ง นี่เป็นทุกข์สัจจะสภาพที่จริงคือทุกข์อย่างหนึ่ง.

ชีวิตนี้เป็นสิ่งที่เกิดดับ จึงไม่เที่ยง เป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยทุกข์ จึงเป็นทุกข์ และไม่ควรเป็นสิ่งที่พึงยึดถือว่าเป็นเรา เป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา โดยเป็นสาระแก่นสาร จึงเป็นอนัตตา.

เมื่อทำความดีให้รักษาความดีเอาไว้ ความดีทำไว้ครั้งหนึ่งแล้วก็แล้วไปตั้งความดีก็จะไม่พอกพูน กลับจะเป็นโอกาสให้ทำความชั่วอื่น ๆ มากขึ้นไปอีกก็ได้ เพราะฉะนั้นให้รักษาความดีไว้ แม้ที่ทำทีละน้อย และทำให้มาก ๆ ขึ้น.

ภาวะทางจิตใจทางปัญญาที่เช่นเดียวกัน เมื่อได้มาก็ต้องรักษาและต้องพอกพูน.

เบืองต้นจิตที่ยังปกคลุมอยู่ด้วยอารมณ์และกิเลสเป็นอันมาก ย่อมเป็นจิตที่หนาแน่นด้วยอารมณ์และกิเลสบุคคลผู้มึนจิตที่ยังหนาแน่นย่อมเป็นบุรุษที่ยังหนาแน่นเมื่อเป็นกษัตริย์จึงยังไม่ชาวชงในธรรม และธรรมก็ยังไม

ชาวซ่งเข้าใจจิต แต่การทไต่สังจิตให้ดำเนินไปในกระแส
 ธรรมเมตด้วยการตั้งใจฟังธรรมที่ท่านแสดงย่อมเป็นการ
 ชัดสัจทำให้เบาบางเข้าโดยลำดับ เพราะธรรมเมตเป็น
 ธรรมบรรยายก็เป็นเครื่องชำระล้างจิตใจได้เหมือนกัน
 ความตั้งใจฟังให้กระแสของธรรมไหลเข้าสู่จิต จึงเป็น
 วิธีหนึ่งซึ่งทำให้จิตก้าวลงลึกสู่สัจจะคือความจริง.

บุคคลที่เป็นผู้มีตาใจบอดสนิทมองไม่เห็นสัจจะเอา
 เลย คือมองไม่เห็นทุกขสัจจะ สัจจะคือทุกข์ สมุทัย-
 สัจจะ สัจจะคือสมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธสัจจะ
 สัจจะคือนิโรธ ความดับทุกข์ มัคคสัจจะ สัจจะคือมรรค
 ทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ผู้ที่มีตาใจบอดสนิทเช่น
 นี้เรียกว่าเป็นอนัธพาลบุคคล บุคคลผู้เป็นอนัธพาล คือ
 เป็นผู้เขลาไม่รู้เหมือนอย่างคนตาบอด.

บุคคลเม่อมีความรู้นราง ๆ เช่นเมื่อได้สดับฟัง
 ธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาที่ชี้ให้รู้จัก
 ทุกข์ ให้รู้จักเหตุให้เกิดทุกข์ ให้รู้จักความดับทุกข์
 ให้รู้จักปฏิบัติให้ถึงทางดับทุกข์ ก็เกิดความรู้ความเห็น
 นราง ๆ แม้จะไม่แจ่มชัดนัก ตามคำสั่งสอนของสมเด็จพระ
 บรมศาสดา สามารถที่จะละความชั่วกระทำความดี

ได้ตามสมควร ความเป็นอันธพาลก็ย่อมหายไป มา
เป็นบุญชนสามัญ.

บุคคลเมื่อได้ปฏิบัติชอบยิ่งขึ้น มีดวงตาที่แจ่มใสขึ้น
มองเห็นสัจจะตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแจ่มชัดขึ้น
สัจจะทั้ง ๔ มีทุกสัจจะเป็นต้นปรากฏเด่นชัดขึ้น แต่ยังไม่
ถึงขั้นมรรคซึ่งเป็นเหตุละสังโยชน์ได้ ความเป็นบุญชน
สามัญก็หายไป เลื่อนมาเป็นภิกษุญาณบุญชน คือบุญชน
ผู้เป็นคนดีคนงาม มีความมั่นคงในธรรมตามคำสั่งสอน
ของสมเด็จพระบรมศาสดา จิตใจของภิกษุญาณบุญชนย่อม
แจ่มชัดขึ้นในสัจจะทั้ง ๔ เพราะฉะนั้นสัจจะทั้ง ๔ นี้
ตามที่สมเด็จพระบรมศาสดาได้ทรงสั่งสอนไว้ จึงเป็น
ข้อที่ผู้ปฏิบัติพระพุทธศาสนาทุกคนจะพึงตั้งใจฟัง ตั้งใจ
พิจารณา ให้ตระหนักชัด.

จิตใจนี้เป็นเพียงธาตุรู้ แม้ว่าจะยังเป็นรู้หลงก็
สามารถที่จะกำจัดความหลง ทำให้เป็นผู้รู้ถูกรู้จริงขึ้น
ได้ตามสมควรแก่ความปฏิบัติ ข้อสำคัญอยู่ที่ความตั้งใจ
นำกระแสธรรมให้เข้าสู่จิตใจให้มาก.

จิตใจนี้ถูกกระแสโลกไหลเข้ามาท่วมทับอยู่เป็นประจำ
จำ กล่าวคือกระแสของอารมณ์และกิเลสไหลเข้ามาทาง

ทาบ้าง ทางหุบ้าง ทางจุมกบ้าง ทางลนบ้าง ทางกาย
 บ้าง ทางใจเองบ้าง อารมณฺ์เหล่านเป็นทตงของราคะ
 คือความตติใจินตี ก็ก่อราคะให้บังเกิดขณ ที่เป็นที่
 ตงของโทสะ ก็ก่อโทสะให้บังเกิดขณ ที่เป็นที่ตงของ
 โมหะ ก็ก่อโมหะคือความหลงให้บังเกิดขณ ราคะโทสะ
 โมหะนี้เป็นกระเสกสิเลสที่ไหลท่วมจิตใจพร้อมกักระเส
 อารมณฺ์ตงกล่าว ในจิตใจนี้จึงมีทะเลล็กตงอยู่ มีห้วง
 นาทไหลบ่าท่วมตงอยู่ ทำให้จิตใจนี้ถูกท่วมทบอยู่ด้วย
 ห้วงน้ำ อยู่ด้วยทะเลล็กอันเต็มไปด้วยคลื่นลมและปลา
 ร้ายต่าง ๆ เป็นอันมาก นี้เป็นทะเลใจ กล่าวคือทะเล
 แห่งอารมณฺ์และทะเลแห่งกิเลสอันข้ามไต้ยากนัก มักจะ
 ตกทะเลใจนี้แหละเป็นอันตรายกันเสียเป็นอันมาก ตง
 จะพึงเห็นไต้ว่าในการที่จะปฏิบัติศิปุบัติชอบ จะปฏิบัติ
 อยู่ในศีลก็ดี ในสมาธิก็ดี ในบญฺญาก็ดี การปฏิบัตินั้นมัก
 จะไปไม่รอด ก็เพราะว่าไม่สามารถที่จะข้ามทะเลใจนี้ได้
 ตองถูกคลื่นลม ตกปลาร้ายในทะเลใจอันนี้ ทำอันตราย
 จนไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ เว้นไว้แต่ผู้ที่มาปฏิบัติให้
 มีธรรมที่เบ็นพละคือเบ็นกำลังที่เพียงพอ คือมีความเชื่อ
 ทตงมน ความเพียรทมนคง สติทตงมน สมาธิที่แน่ว
 แน่ และความรู้ที่ถูกต้องที่ชอบคือบญฺญา.

ธรรมที่เป็นผละ คือสัทธาผละ กำลังคือศรัทธา
 ความเชื่อที่ตงมั่น วิริยผละ กำลังคือความเพียรที่มั่น
 คง สติผละ กำลังคือสติที่ตงมั่น สมာธิผละ กำลัง
 คือสมาธิที่แน่นแน้ บัญญาผละ กำลังคือปัญญาความรู้
 ที่ถูกที่ชอบ เหล่านี้ย่อมเป็นเครื่องนำผู้ปฏิบัติในศีล
 สมာธิ บัญญา ข้ามทะเลใจอันเต็มไปด้วยคลื่นลมร้าย
 และปลาร้าย ผู้ปฏิบัติทั้งหลายต่างก็มีธรรมที่เป็นผละ
 คือกำลังเหล่านี้อยู่น้อยหรือมาก ให้ตั้งใจใช้ธรรมที่เป็น
 ผละเหล่านี้โต้คลื่นลมและปลาร้ายในทะเลใจของตน ยืน
 หยัดในการปฏิบัติศีล สมาธิ บัญญา ให้ดำเนินไปให้
 จงได้ ตามภูมิตามขั้น และข้อปฏิบัติทั้ง ๓ ประการนี้
 ฟังประจำประจำการปฏิบัติให้ประกอบกันอยู่ตามส่วน
 อันสมควร ฟังปฏิบัติในศีล ฟังปฏิบัติในสมาธิ และฟัง
 ปฏิบัติอบรมทางปัญญา.

การภาวนาพุทฺโธ ธัมโม สังโฆ นี้ ไม่ใช่หมายความว่า
 เพียงภาวนาค้วยถ้อยคำ การภาวนาเพียงถ้อยคำก็จะเป็น
 เหมือนอย่างนกแก้วนกขุนทองหัดพูดภาษาคน ซึ่งไม่รู้
 ความหมายของคำที่พูด หัดแต่เสียงเท่านั้น แต่แม่เข็น
 นี้ก็ยังอาจได้ประโยชน์ในการรวมจิตเข้ามา.

ภavana ในพุทโธ ธัมโม สังโฆ ต้องปฏิบัติในศีล
สมาธิ ปัญญา ความระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม
พระสงฆ์ โดยพระคุณ โดยบุคคลาริษฐานกัตติ โดย
ธรรมาริษฐานกัตติ ย่อมเป็นอนุกรรมก่อให้เกิดศรัทธา
ปสาทะ นำให้เกิดสมาธิส่งเสริมให้ปฏิบัติคือปฏิบัติชอบ
คือปฏิบัติอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา อันเป็นข้อปฏิบัติที่
รวมอยู่ในองค์พระพุทธโธ ธัมโม สังโฆ โดยตรง เพราะ
ฉะนั้นภavana พุทโธ ธัมโม สังโฆ จึงไม่หมายถึงการ
ภavana ด้วยถ้อยคำ แต่หมายถึงการปฏิบัติทำศีล สมาธิ
ปัญญา ให้บังเกิดขึ้น เพื่อให้ลุลิพพานโดยลำดับ.

ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงสั่งสอนเป็นเหมือน
อย่างดวงประทีปที่ทรงชูขึ้นในทมิฬ เมื่อธรรมคือคำสั่ง
สอนยังดำรงอยู่ ยังเป็นไปอยู่ ดวงประทีปสำหรับส่อง
มองให้เห็นสัจจะในโลกนั้นก็ยังมีอยู่ ฉะนั้นในบัดนี้จึงตก
เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องใช้เวลาสืบตามหาทางที่
ทรงส่องแสดงนั้น ดังนั้นจึงจะบังเกิดประโยชน์ และ
พระพุทธเจ้าก็จะปรากฏเป็นสรณะคือที่พึ่งอย่างแท้จริง.

ชีวิตอันทรายต่าง ๆ อยู่รอบค้ำ ความมีชีวิต
ล่วงมาไคว้นหนึ่ง ๆ เดือนหนึ่ง ๆ ปีหนึ่ง ๆ จึงเป็น

ความสวัสดีของชีวิต ที่นับว่าเป็นสิ่งที่ไต่ควายยาก เพราะ
 ฉะนั้นจึงควรที่จะไม่ประมาทเดินเลื้อยพลอเพลินอยู่ใน
 เรื่องแวกล้อม^๕ทั้งหลายที่นายินดีผลิตผลิต แต่พิจารณา
 ถึงสัจจะซึ่งทุก ๆ คนจะต้องประสบคือความแก่ ความ
 เจ็บ ความตาย ความพลัดพราก อันมีทุกขณะจิต ทุก
 ขณะลมหายใจเข้าออก.

ความคับ^๕นั้นมีความเกิดขึ้นต่อเป็นสันตติ จึงไม่ใช่
 ความคับในที่สุด แต่แม้เช่นนั้นทุกคนก็ไม่รู้จักกาลอัน
 แน่นอนของความคับในที่สุดซึ่งจะมีแก่ชีวิต ฉะนั้นใน
 ขณะมีชีวิตยังดำรงอยู่ ยังมีความสวัสดีอยู่ ก็ใช้ชีวิต
 ประกอบกรรมดีคือกิจที่ควรทำต่าง ๆ อันเป็นกายสุจริต
 ความสุจริตทางกาย วาจาสุจริต ความสุจริตทางวาจา
 มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ.

ความประพฤติอยู่ในภพอันเป็นสุจริตธรรมย่อม
 เป็นกุศลกรรม กรรมที่เป็นกุศล อันเป็นของของตน
 ชีวิตอันประกอบด้วยร่างกายและในส่วนที่เป็นนามธรรม
 ทั้งปวงหาใช่เป็นของตนไม่ ต้องแก่ไป ต้องเจ็บไป
 ต้องตายไป แม้สิ่ง^๕ทั้งหลายที่มาประจวบเข้าเป็นลาภผล
 ต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่จะต้องพลัดพรากไปทุกอย่าง แต่ว่า

กรรมที่บุคคลกระทำเอาไว้ ทั้งกุศลทั้งอกุศลย่อมเป็น
ของของตน เพราะฉะนั้นจึงควรส่งสมกรรมที่เป็นบุญ
เป็นกุศลทั้งหลายด้วยความไม่ประมาท และตั้งใจอบรม
ในกรรมฐานตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า.

การอบรมกรรมฐานปฏิบัติในสมถกรรมฐานตามคำ
สั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือทำจิตให้มีความตั้งมั่นเป็น
สมาธิ มีความสงบสงัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย
ในบางครั้งบางคราวหรือเสมอตามควรแก่ภาวะของตน
และน้อมนำจิตที่สงบตั้งมั่นพิจารณาในสังขะทั้ง ๔ ตามที่
พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนไว้ น้อมเข้ามาให้เป็นโอปน-
ยิโกที่ตนเอง ให้เห็นสังขะในตนเอง คือให้เห็นทุกข-
สังขะสภาพที่จริงคือทุกข์ในตนเอง สมุทัยสังขะ สังขะ
คือสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ในตนเอง ตลอดจนถึงนิโรธ-
สังขะ และมรรคสังขะ ตามควรแก่ความปฏิบัติ.

พึงพิจารณาให้รู้จักสมุทัยคือตัณหา การพิจารณา
สมุทัยนี้ย่อมเป็นประโยชน์ เพราะว่าโดยปรกตินั้น
สมุทัยคือตัณหาเป็นตัณหายที่ครอบครองสั่งการทุก ๆ คน
ให้ปฏิบัติตาม ดังที่เรียกว่าเป็นทาสของตัณหา ตัณหา
เป็นนายบงการให้สอยบุคคลให้ทำนั่นทำนี่ต่าง ๆ บุคคล

มิได้พิจารณาคุณตักหาที่เป็นตัวนายนี้ให้รู้จัก แต่ก็ปล่อยให้
 ให้ตักหาใช้ ให้เข้าครองบังคับบัญชา บุคคลก็เป็นคน
 ใช้ที่ซื่อสัตย์ ที่เชื่อฟังตักหาไปทุกสิ่งทุกอย่าง พระ
 พุทธเจ้าได้ทรงเป็นผู้ชนะตักหา และได้ทรงสั่งสอน
 ธรรมไว้สำหรับที่จะเอาชนะตักหาในใจของตนเอง ธรรม
 ที่ทรงสั่งสอนทุก ๆ ข้อก็เพื่อที่จะเอาชนะตักหาในใจ
 นี้แหละ.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
วัดบวรนิเวศวิหาร



ใบที่ ๑

ใบที่ ๑ ฟังแน่แก้ไขได้
 ถ้าไม่ทำกรรมร้ายต่อไปนี้
 เผาตงหน้าเพียรทำแต่กรรมดี
 บุญเก่าก่อนมากมีจะตามมา
 เหมือนนมแม่มีพอพะนอหนัก
 ทงเงินทองย่อมจักสมปรารถนา
 ศัตรูร้ายแม่หมายมุ่งร้ายมา
 จะแพ้บุญฤทธาอย่างยับเยิน
 สمانสมักรักใคร่ผู้ใดอยู่
 ผู้นั้นมาเคียงคู่ไม่ห่างเหิน
 ใช้ความดีผูกใจให้เพลิดเพลिन
 จะไม่เดินพันกันแม่มน้อย.

ใบที่ ๒

ใบที่ ๒ หม่อมม้วนากลับนัก
 ชีวิตจกสูงหรือต่ำกางอยู่
 อาจมีบุญหนุนนำช่วยคำชู
 อาจตกต่ำสุดกู่เพราะบาปกรรม
 ไปได้ใบนี้จะให้ดีเชื่อพระสอน
 เร่งสั่งวรอย่าพุดจาบ้าระห้า
 อย่าทำสิ่งที่รู้ว่าไม่น่าทำ
 กราบพระขอให้ท่านนำทำแต่ดี
 ที่เคราะห์ร้ายจะคลี่คลายเป็นไม่หนัก
 ความขลุขลุขลุเรื่องเงินทองต้องคลายคลี่
 เรื่องความรักหนักหัวใจไม่ทวิ
 ศีลแม้มีจะเบิกบานทุกกาลเอ๋ย.

ใบที่ ๓

ใบที่ ๓ เหมือนนยามหลับฝันร้าย

ต้องรูนวายตกออกตกใจยุ่ง
 หนักกรัตรีโรคกริ่งคูนั่งนุง
 แต่สะตุงคืนแล้วก็แล้วกัน
 เราทำบุญเอาไว้ในอดีต
 เพียงผลกรรมขวางกีดทางบุญกัน
 อึกไม่นานก็จะผ่านเคราะห์กรรมนั้น
 ฉลาตรอกคืนวันอย่าหมองมัว
 เร่งทำดีให้บุญมีแสงสว่าง
 เปิดหน้าต่างหัวใจรับให้ทั่ว
 แล้วทุกข์โศกโรครภัยไม่ต้องกลัว
 สวรรค์ไปชั่วชีวิตเอ๋ย.

ใบที่ ๔

ใบที่ ๔ ได้ที่พญาหงส์
 ถลาว่อนร้อนลงจับเรือนใหญ่
 ชั่วหรือค้อยู่ที่พุทคอกไป
 จำใส่ใจให้มันเบนมงคล
 การนิทหาว่าร้ายทำลายเขา
 บาบของเราเราอันตรายผล
 วาจาดีเป็นศรีแก่ตัวตน
 ทงลายยศบันฑาลดลให้เกิดมี
 ตามหาลากใบนี้พอมืออยู่
 ตามหาคู่ไกลห่างทางศักดิ์ศรี
 เพราะอดข้าววายชีวิตคิดให้ดี
 ท่านผู้มีธรรมจึงฟังได้เอ๋ย.

ใบที่ ๕

ใบที่ ๕ แม้ว่าใครเสียงไต่
 จงสำรวจมใจกายถือศีลสัตย์
 ผู้มีคุณทำคุณมาสารพัด
 อย่าตระบัดพระคุณท่าน จงกตัญญู !
 จะไต่ก็มีสุขทั้งใจกาย
 พนขอเสียงเสียหายพนอดสู
 จะไต่ผู้อุปถัมภ์ช่วยคำชู
 จะไต่ผู้เคียงทมิบบุญญา
 ถ้าแม้ว่าทรยศมุ่งคกคิต
 พระคุณท่านสักนิตไม่เห็นค่า
 จะต่ำตอยถอยยศหมดราคา
 จักเป็นจริงดังว่าแน่อนอเอย.

ใบที่ ๖

ใบที่ ๖ ตกเวลาพ้ามืดมืด
 ตาวนิตินิกลับดวงลวงแลหาย
 ไกลเวลาแสงทองส่องฟ้าพราย
 จงมุ่งหมายรอรุณอย่างอุ่ใจ
 อย่าว่าวามทำความไม่ตีแก้
 ความไม่ตีจักยังแผ่ความมืดใหญ่
 รักษากายวาจากรักษาใจ
 อรุณรุ่งเมื่อใดจักมีบุญ
 จะสมบุญรณพูนสุขทุกทุกอย่าง
 คนดีจะเดินทางมา^{ขึ้น}เกอหนุน
 คัทรุร้ายจะกลายมาให้คุณ
 เร่งคำจุนตัวไว้ให้ตีเอย.

ใบที่ ๑

ใบที่ ๗ ใต้เวลาซาตาโลด
 เพราะไม่มีสันโทษเสียเท่านั้น
 จะอยู่หนึ่งแสนยากลำบากครั้น
 ตัดทอนมันผลักใส่ให้อรชรน
 จำไว้ว่าถ้าเวลายังไม่ถึง
 ก็อย่าพึงหวังอะไรให้เกิดผล
 จงพอใจแต่ในของของตน
 ลากยศอันเหลือหลายก็จะมี
 แมคนรักจักเบินเช่นคนฟ้า
 เบินที่รักนกหนาไม่หน่ายหนี
 แม้มความเจ็บไข้แก่ได้ดี
 เบินความมีทางชนะสบายเอย.

ใบที่ ๘

ใบที่ ๘ เปรียบปลาคราได้น้ำ
 สดชื่นน้ำใจกายสบายแสน
 ยศก็ยิ่งลวกก็ใหญ่ไม่ขาดแคลน
 แต่เร้นแค้นเพื่อนแท้เหมือนไม่มี
 ทำความดีเพียงใดใครเล่าเห็น
 จงใจเย็นทำไปให้เต็มที
 จะรุ่งเรื่องร่ำรวยด้วยความดี
 ผู้ใหญ่จะปราณีเรื่องการงาน
 ถ้าหวังลูกได้ลูกที่ถูกต้อง
 คู่ชีวิตร่วมรักสมัครสมาน
 หวังเดินทางไปไกลก็ไม่นาน
 สำเร็จการสมดังมุ่งหวังเอ๋ย.

ใบที่ ๕

ใบที่ ๕ ประเสริฐเลิศที่สุด
 เห็นมนุษย์หญิงชายมากหลายสิ้น
 प्ररารถนาใดใดในแดนดิน
 สมถวิลง่ายตายนำอินดี
 ถึงอย่างไรระวังใจอย่าประมาท
 แม้พลังพลาดแน่นกเส้อมศักดิ์ศรี
 ทุกชีวิตอนิจจังยังต้องมี
 ไม่ควรที่จะหลงทะนงตน
 ราชการงานเมืองเฟื่องฟูมาก
 การศึกษาง่ายยากสำเร็จผล
 คู่ครองดีเป็นศรีเป็นมงคล
 ความอับจนใดใดไม่มีเอย.

ใบที่ ๑๐

ใบที่ ๑๐ แลลิลลิลแล้วความหวัง
 จงเพิ่มพูนพลังให้ใจมั่น
 อย่าท้อแท้แม้ยากลำบากครัน
 อรุณ^๕น^๕น^๕เริ่มแล้วทอแสงทอง
 ชั่ว^๕เจ^๕ต^๕ที่^๕ต^๕เจ^๕ต^๕หน^๕ทุก^๕คน^๕ผ่าน
 สุข^๕หรือ^๕ทุกข์^๕อยู่^๕ไม่^๕นาน^๕สน^๕ท^๕ง^๕สอง
 คน^๕ที่^๕รัก^๕ไกล^๕จ^๕ก^๕ห^๕ัน^๕มา^๕มอง
 จะ^๕สม^๕ป^๕อง^๕วัน^๕หน้า^๕อย่า^๕ท้อ^๕ใจ
 จะ^๕ไ^๕้ง^๕งาน^๕ไ^๕้^๕เงิน^๕เกิน^๕คาด^๕คิด
 คน^๕ไกล^๕ชิด^๕จะ^๕ช่วย^๕ค้ำ^๕ย^๕พิ^๕สม^๕ย์
 อัน^๕ศ^๕ร^๕ม^๕ี^๕อยู่^๕ท^๕ง^๕ไกล^๕ไกล
 ระวัง^๕ไว้^๕ห^๕ล^๕ิก^๕พ^๕าล^๕ทุก^๕ก^๕าล^๕เอ^๕ย.

ใบที่ ๑๑

ใบ ๑๑ อย่าเข้ค^๕คนทงหมค
 ว่าเป็นคนทรยศเลวร้าย^๕สิน
 คนที่คมีอยู่^๕คู่แผ่นดิน
 คคแ่งร้ายเป็นมลทินแกจิตใจ
 แผ่เมตต^๕าปรารณาค^๕ให้กว้าง
 ชีวิตจะพบทางสว่างไสว
 ถามหาลกลางอยู่^๕คู่ไม่ไกล
 ถามหางานทำไปเจริญดี
 ถามหาคู่^๕คู่ให้แม่พ่อลูก
 เลือกไม่ถูกร้าย^๕นักเส้อมศักดิ์ศรี
 ถามเป็นความร้อ^๕นรรนพันทวี
 ถามโรคหรือพอม^๕ีทางหายเอย.

ใบที่ ๑๒

ใบ ๑๒ ต้องยื่นให้เขื่อนน้ำ
 การค้าความยุ่งยากลำบากเปล่า
 ถึงเขาโกงเขาค้าเขาว่าเรา
 ก็กลัวเขานั่นแหละคนไม่ดี
 อันลุกหนี้มากแต่ยากพบ
 จะประสบก็แต่หน้ามาทวงหนี้
 แต่อดีตกุศลกรรมทำไว้มี
 แม้ฟ้าที่ไฟเราจะพอรอดไป
 ถามหาใช้ไม่หนักจนนักหนา
 ต่อชีวิตเต่าปลาให้สดใส
 จงเชื่อกรรมจงทำกรรมดีไว้
 ความทุกข์ร้อนใดใดจบตีเอ๋ย.

ใบที่ ๑๓

ใบ ๑๓ งตงามด้วยความคิด
 ใจมีธรรมสุจริตสว่างไสว
 กายวาจาจึงงตงามตามกันไป
 เป็นกุศลยิ่งใหญ่แก่เจ้าตัว
 อยู่ที่ไหนอยู่ได้ผู้ใหญ่นัก
 ผู้น้อยก็สามัคคีเกิดทุนหัว
 ผีสงเทวดาหาต้องกลัว
 คัมภีร์องทั่วยุทธการพคุณความดี
 บริบูรณ์สรรเสริญสุขลาภยศ
 เกียรติปรากฏชัดเด่นเป็นศักดิ์ศรี
 ประพฤติธรรมยิ่งกว่าเก่ายิ่งเข้าที่
 จะได้มีตาเห็นธรรมเลิศล้ำเอ๋ย.

ใบที่ ๑๕

ใบ ๑๕ บุญมีที่พบพระ
 การวะพังธรรมคำท่านสอน
 สถาบันศาสนาจงอาทร
 อย่าทำความเดือดร้อนให้ไว้ควา
 อันความโลกความโกรธและความหลง
 พยายามวางลงบ้างดีกว่า
 รักเกลียดใครระวังใจกายวาจา
 ถ้าจ้จ้จ้เกินไปก็ไม่ดี
 โชคซาตานับว่าพอเป็นไป
 มีที่อยู่อาศัยเป็นสุขศรี
 มีงานทำมีเงินใช้เป็นไรมี
 ตนเองที่ก่อกรรมทำตนเอย.

ใบที่ ๑๕

ใบ ๑๕ ยามซาตามาพบทุกข์
 นีราศสุขเศร้าหมองไม่ผ่องศรี
 โรคอกหักหนักจนหมายวายชีวิ
 ต้องปรานีชีวิตคนจึงพ้นภัย
 หญิงหรือชายแม่หมายหลายรายซ้อน
 ที่ไม่เกิดเรื่องร้อนมีที่ไหน
 เรื่องอื่นอื่นสบายนักไม่หนักใจ
 เงินก็ใสงานก็สวยไม่ป่วยกาย
 คำนึงถึงชื่อเสียงเกียรติยศ
 รักษาไว้ให้ปรากฏไม่เสียหาย
 ไม่ว่าจะ เป็นหญิงหรือเป็นชาย
 ใบนี้ร้ายที่ใจไม่คิดเอย.

ใบที่ ๑๖

ใบ ๑๖ ตกเวลาอายุใหญ่
 พฤษชาโคนโคนไปเสียมากค้น
 เปรียบผู้ไม่รู้จักรักษาตน
 ย่อมยากพ้นจากภัยผู้ใหญ่พาล
 ที่ถูกแท้ต้องแก้ด้วยโอนอ่อน
 เหมือนอ้อคาลู่นอนลมไม่ต้าน
 ทรงตัวใหม่ผ่านภัยจากลมราน
 ทำตัวปานค้ำอ้อก็ปลอดภัย
 ถ้ามถึงลาภเวลานี้ไม่มีแน่
 ถ้ามทางแก้โรคที่เป็นเห็นไม่ไหว
 ถ้ามเป็นความเห็นว่าย่าร้อนใจ
 คนผู้ใหญ่ให้โทษโกรธเกรี้ยวเอย.

ใบที่ ๑๗

ใบ ๑๗ เสริมสันความโศกเศร้า
 ชีวิตผ่านพ้นเงาที่มีคหมอง
 ส่งความทุกข์รับสุขไว้ครอบครอง
 ต้องทำตามทำนองชาวพุทธทำ
 มีทำบุญทำทานการกุศล
 แผ่เมตตาารอบตนทุกเช้าค่ำ
 จะเป็นสุขร่มเย็นเป็นประจำ
 ผู้ที่นำทุกข์ภัยไม่ไกลกราย
 อุบัติเหตุใหญ่ใหญ่ไม่มีแน่
 จะมีก็เพียงแต่ของเล็กน้อย
 ลูกคนใหม่ไม่ว่าหญิงหรือชาย
 สมใจหมายแสนดีที่สุดเลย.

ใบที่ ๑๘

ใบ ๑๘ ชักแจ้งแสดงว่า
 เจ้าชตาเห็นผิดชนิดหนัก
 ที่ควรเชื่อไม่เชื่อ เหลือเกินนัก
 ไปสมัครเชื่อที่ไม่สมควร
 พระพุทธองค์ทรงสอนให้ใช้ความคิด
 ใช้ปัญญาพิจารณาเพื่อสอบสวน
 มีทิวศัตตเหมือนตักตรวน
 แกไขควมมิจะนนันตราย
 อันลาภยศปรากฏว่ามีบ้าง
 คนเจ็บไข้มีทางรักษาหาย
 คนเชื่อถือว่าดีมีมากมาย
 ถ้าวันวายพูดมากยากนานเอย.

ใบที่ ๑๕

ใบ ๑๕ เมื่อถึงคราวก็ต้องคิด
 ให้เห็นถูกเห็นผิดที่แน่แน่
 ให้คนอื่นปิดปากยากแท้แท้
 ครนจะแก้ด้วยอุบายยุ่งไฉน
 รู้เรื่องมากหากปัญญามากกว่าเรื่อง
 จะเป็นเครื่องเสริมบารมีใหญ่
 การรอบรู้อะไรเป็นอะไร
 เป็นทางให้ถึงความสวัสดิ
 ความสำเร็จอย่างหนึ่งจะพึงได้
 ผลความดีทั้งหลายส่งเต็มที
 อันทุกข์โศกโรคภัยไม่มากมี
 ไร้โรคที่จจะนำตกต่ำเอย.

ใบที่ ๒๐

ใบ ๒๐ เป็นใบที่ตีมากมาย
 คนใจดีหายากน่าสรรเสริญ
 มีทานศีลภาวนาพาเจริญ
 แต่อย่าเพลินผลอพุดบาคใจคน
 เราไม่ชอบเขาไม่ชอบฟังคำแรง
 ใ้วาจาที่มแท่งก่อบาปผล
 ความสุภาพอ่อนเย็นเป็นมงคล
 จักพาพ้นอุปสรรคสวัสดิ์
 ยังไม่พบความรักจักพบแน่
 เนื้อคู่แท้อยู่ห่างต่างถิ่นที่
 เรื่องลาภผลไม่ยากได้มากมี
 งานทวิเหน่อยากตรากตรำเอย.

ใบที่ ๒๑

ใบ ๒๑ นมิจุกต์เกิน
 แต่ว่าเป็นจุดไม้คี่ที่เสียหาย
 เป็นเศรษฐีมั่งมีทรัพย์มากมาย
 ยังไม่วายทฤษฎศคคโกงกิน
 ขาคณาใจไม่เอื้อทุกขผู้อื่น
 รวจะยืนชีวิตไปไม่จบสิ้น
 ไม่มีแม่หนึ่งใดในแดนดิน
 สมถวิลเรื่องอยู่คู่โลกา
 ได้ใบนี้ลามมีแต่ทุกข์มาก
 ใจลำบากเป็นคนช่วยรวยตักหา
 กนคี่คี่ไกลไม่นำพา
 จงหันมาฟังพระประเสริฐเอย.

ใบที่ ๒๒

ใบ ๒๒ ควรต้องไม่ลืมว่า
 วิชาพาให้ใจถูกเผา
 ความอาฆาตพยาบาทในใจเรา
 ไม่ทำเขาให้ร้อนก่อนเราเอง
 ขณะนี้กำลังมีบันไดก้าว
 ค่อยเกาะราวเหยียบขึ้นให้เหมาะเหมง
 กรรมเก่าตีมีนำไปตามเพรง
 แต่ต้องเกรงกรรมใหม่ไว้เหมือนกัน
 ตำแหน่งใหญ่ที่หวังไว้จะได้สม
 มีทั้งคนชื่นชมคนขบขัน
 วิชาพาที่นสำคัญ
 ปล่อยข้างมันตามสายน่าอายเอย.

ใบที่ ๒๓

ใบ ๒๓ ความรักหนักหัวอก
 ใช้ร่มมะหยีบยกพอเบาได้
 พระพุทธเจ้าทรงกล่าวความจริงไว้
 ว่าผู้ใดมีรักทุกข์จักมี
 อีกไม่ช้าเขาจะมาให้ชิมช็อค
 และความรักจะแผดงฤทธิ์อย่างเต็มที
 ตามถึงรักจึงสมใจแต่ไม่ดี
 ทุกข์ทิวเพราะหึงหวงใหญ่หลวงจริง
 ตามถึงงานหายากอย่าอยากเปลี่ยน
 ตามเรื่องเรียนเพียรไปให้ยิ่ง
 ตามที่ฟังผู้ใหญ่ให้พักฟัง
 ตามทุกสิ่งพอเป็นไปไม่ยากเอ๋ย.

ใบที่ ๒๔

ใบ ๒๔ มีเมตตากำใจสูง
 จะชักจูงอะไรอะไรให้คดี
 ความเคียดรื้อนทุกข์ยากมากเพียงใด
 เมตตาแผ่ออกไปยังให้เย็น
 ถึงเวลาซาตาทกทางยศลาภ
 แต่เมตตาเอิบอาบดับทุกข์เข็ญ
 จงเย็นใจชีวิตไม่ถึงลำเค็ญ
 เนอกุเป็นคนสวยรวยความดี
 การเจ็บไข้ไม่ถึงพึงโรงหมอ
 บ้านช่องก็พอกอยู่เป็นที่
 แต่ศัตรูร้ายไปไม่ปรานี
 ชนคิมเมตตาเกิดประเสริฐเอย.

ใบที่ ๒๕

ใบ ๒๕ ท่านว่าความล้งเล
 ใจซัดเซไม่ปลงลงหนึ่งได้
 เป็นเหตุแห่งความร้อนอ่อนเพลียใจ
 เป็นเหตุให้เสียการซึ่งควรดี
 หัดตรองตรึกนึกไปในเหตุผล
 นึกให้จนด้วยเหตุผลจนเต็มที
 ตัดสินใจตรงนั้นได้ทันที
 เหตุผลมีพร้อมแล้วย่อมเป็นคุณ
 งานจะดีเงินจะได้สบายบ้าง
 ความเดือดร้อนค่อยจางสุขเกษม
 อันเนื้อคู่เป็นกนดี่ใจมีบุญ
 จะกำจุนกันและกันนิรันดรเอย.

ใบที่ ๒๖

ใบ ๒๖ ตกเวลาซาตาหมอง
 งานเงินทองหาลำบากยากนักหนา
 ลุกหญิงชายยากหมายได้พึ่งพา
 ความร้อนใจนานาประดังมี
 คิดเสียว่าถึงเวลาจะต้องสู้
 เพื่อยกใจขึ้นสู่ชั้นสูงศรี
 ผู้ผ่านทุกข์ทั้งหลายได้ด้วยดี
 เป็นผู้ที่ระคับใจยกไว้งาม
 อนิจจังทุกขังอนัตตา
 ตั้งใจพิจารณาลักษณะสาม
 เพียงเล็กน้อยแม้ค่อยแลเห็นตาม
 จะพบความสุขใจสืบไปเอย.

ใบที่ ๒๗

ใบ ๒๗ ฐานะวังยังความเชื่อ
 อย่าผันเผื่อฟังคำทุกคนชวน
 คำผู้ใหญ่เตือนไว้มีมานาน
 ฟังหูไว้หูเป็นการรอบคอบดี
 เมื่อมีการคิดร้ายทำลายกัน
 ย่อมมีการเสกสรรเสียเต็มที
 ถ้าต้องฟังฟังพอขอไปที่
 ถ้าเข้าร่วมโจมตีจะเสียคน
 ได้ใบนี้ไม่ตีร้ายเพราะปาก
 หยตพุดมากเมื่อใดเป็นได้ผล
 หนึ่งให้คิดเป็นศรีสวयแก้ตน
 ทุกข์โศกโรครภัยพ้นไปพร้อมเฮย.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าที่ควมวรมิเวศวิหาร กรุงเทพฯ
นายเฉลียว โทธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา โทร. 2817790 ๒๘/๘/๒๕๒๒

